

Titel: BREV TIL: Gunnar Bech FRA: Paul Diderichsen (1962-04-23)

Citation: "BREV TIL: Gunnar Bech FRA: Paul Diderichsen (1962-04-23)", i *Louis Hjelmslev og hans kreds*, s. 1. Onlineudgave fra Louis Hjelmslev og hans kreds:
https://tekster.kb.dk/catalog/Ih-texts-kapsel_004-shoot-workidUtilg636_0000_004_Diderichsen-Bech_0020/facsimile.pdf (tilgået 20. juli 2024)

Anvendt udgave: Louis Hjelmslev og hans kreds

Ophavsret: Materialet kan være ophavsretligt beskyttet, og så må du kun bruge det til personlig brug. Hvis ophavsmanden er død for mere end 70 år siden, er værket fri af ophavsret (public domain), og så kan du bruge værket frit. Hvis der er flere ophavsmænd, gælder den længstlevendes dødsår. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

§1 2494

23.april 1962

Kare GB, [Vilhelm Bæk]

Det gode væjr. den kære familie og førremantikkens presshisterie har taget os meget af min råskeferie at jeg først i aften får tid til at tanke over din infinitteori os til at prøve på at formule nogle af mine ønskesbetragtninger.

Jeg kan derfor ikke nævne at arbejde mig ind i nogle af de problemer, hvis løsning i praksis først bliver mulig (eller i det mindstelettes sandsynlig) ved din metode; men jeg er ganske klar over at metoden værdi først og fremmest afhænger af den hjælp man har af den ved fremstillingen af de konkrete sprogrægnsregler. Jeg må indskrænke mig til nogle mere almene ønskespunkter, som du, så vist jeg forstår, selv fatter din næste usikker over for.

Arbejdet bærer tydelig præg af at være blevet til under arbejdet med ganske bestemte, også specielt tyske problemer (førmer som du liebender også sitzen bleiben algn.). Fra undersøgelsen over infinitivmarkeringen er føltet ulvet udvielse til samtlige infinita, også af dit sidste udkast fremgår det at du er i færd med et farende yderligere udvielse, men at disse vil kræve en dybere inddringning i det teoretiske grundlag for metoden.

Metodenes styrke består sjældent i at den er blevet tilpasset til et enermt materiale og har vist sig velegnet til at ordne også beskrive dette. Denne svaghed berer på at den går ud fra visse traditionelt eller vilkårligt opstillede kategorier, uden at sætte disse i relation til almene principper for stablering af grammatiske kategorier, definition af styrelse m.m.

Allerede sammenstillingen af de 6 "infinitive former" i § 1 er jo i høj grad problematisk: de 2 trin inden for hver status

holdes jo i 2.og 3. status sammen alene ved stammens uetryk
(eller ,om man vil:ved synkretisme i visse tilfælde),medens
der i fx 1. status hverken synes at være noget i uetryk eller
indhold der forbinder dem. ~~Hjelmslev~~ Jeg forstår da
også at du nu er tilbjsjelig til at mene at 2.trin må behandles
sammen med adjektiverne, som øe grammatisk (i flekten og syntaks)
står så nærlig.

Men også de 3 status i 2.trin synes kun at holdes sammen
ved det negative træk, at øe savner bønjning i tempus,medus øg
person. Men dette udelukker vel ikke at man kunne opfatte dem
som "neutrale" former inden for øm eller flere af disse kate-
gorier (hvad man jo også har forsigtigt, mkske uden støre held)
og det er i al fald næppe tilstrækkelig basis for opstilling
af en kategori. Fermentlig bygger du på det faktum at de kan
"embyttes på samme plads", når det "styrende" ørbum embyttes,
men dette omtales så viist jeg husker ikke, øg der tages ørfor
heller ikke stilling til, hvorvan de i det hele skal indfjsjem
i verbalsystemet. Lige så lidt får man at vide efter hvilke
regler foranstillede elementer kan opfattes som bønjningsfømmer.
Også præpositionen zu (øg fransk de øg à) kan ø spræde under
betingelser der ligner "styrelse" i en eller anden forstand, øg
de perifrastiske former (der i samme ø opfattes som syntaktiske
dannelsaer) kunne vel med samme ret inddrages i tempussystemet
(hvad enten dette nu i tysk kan establezes på grundlag af sty-
relse eller ej). - I svrigt gives der heller ingen begrundelse
øf, hvorfor man ikke vragter den traditionelle opfattelse at
participium (øg supinum) samt infinitiv (perifrastisk) er
tempusbøjet, eller at de er en art medi (navnemøde, tilliggømøde)
der defektiverer bønjning i person (øg numérus).

Dine operationer med Ø-merfemer i § 4 øfl. forekommer mig
ikke indlydende, men jeg vover ikke at diskutere dette neder-
stregtige spørgsmål.

Jeg tør ikke sige, om statusrekction er hømønex i glossematikk
forstand (og om det overhovedet vil kunne opfattes som en
merfemkategorii efter denne teori). Men man burde vel i § 5 have
gjort opmærksom på at hele Hj.s elegante merfemsystem vil bryde
sammen, hvis status skal inddelmes. Dette er naturligvis ingen
afgrænsende indvending, da det blot vil betyde at tysk har et mer-
femsystem som afgiver fra den type af indekspresisk som Hj.
siger til i sin oversigt.

Langt alverdigere er det problem der melder sig i § 7, nemlig
en status (og Stufen?) er indholdsatsrelaser. Man får nemlig
intet svar på det enfeldige spørgsmål, hvori ~~status~~ ~~status~~ ~~status~~
dan disse indholdsatsrelaser manifesteres semantisk. Ganske
vist kan indholdsatsrelaser være latente (semantisk umanifeste-
rede eller sammenfaldne), men i alle hidtil kendte tilfælde
har man dog fundet tilfælde hvor man kunne tillægge dem en
betydning (genus, fx.). Når de så tilmed i mange tilfælde også
har formanten 0, bliver de rigtignok noget skyggeagtige. Så
viðt jeg kan se, minder status (navnlig *zu*) langt mere om hvad sk
træder obligatorisk i Hj. kaldte konnektiver, dvs. strrelser der ~~indskrænket~~ under
givne betingelser, eg(derfer) ikke har noget semantisk indhold.
Hj. har ganske visst måttet opgive sin oprindelige definition
af konnektiver, ~~men~~ eg narikke erstattet den med en ny eg bed-
re, men jeg tror faktisk at det er strrelser af denne art vi
her har at gøre med.

Argumentet i § 9 stk. 3 er meget farligt: hvad kan der ikke
komme ud af at opstille kategorier på grundlag af parallelisme
i fermanterne? (beek:beek-s // run:run-s osv).

Disse indvendinger er dog perifere i relation til din metode:
den vil kunne gennemføres selv om man opfatter status som
konnektivfanemener, eg usædvanligt af, hvordan man i det hele
opstiller vorebalsystemet.

I § 17 indføres de fænkle lighedstegn (som jeg af tekniske grunde må erstatte med kolen). I stk. 3 betyder $V_0 : V^1$ blot: Efter de symboliseringsregler vi har indført, vil en størrelse der betegnes V_0 altid, set fra et andet synspunkt være at betegne som V^1 .

I § 19 indføres en ny anvendelse, nemlig at satte lighedstegn mellem et ord i en bestemt tekst og de signaturer dette ord eller led må betegnes med iflg. de opstillede regler. ~~trextryghedstegnxxxxxxxxxengtixkgetxtxxxxfrrexstiligexfunktionerxx:~~
~~tilførselssignaturerxxxxxxxxxpelshetegnxxxxxxxxxxxxx2~~ Strengt taget burde haben være gentaget først af de tre lighedsstegn, idet det første lighedstegn angiver en "betegnelsesrelation" medens de to sidste blot angiver at det i den foreliggende sætning er det samme ord der i henhold til systemet har de angivne signaturer.

3. Kapitel.

§ 22: Hvorleden skelner man iflg. denne definition ml. subjekt og prædikativ?

Stk. 2: Det forekommer mig meget farligt at følge traditionen deri at man først opstiller nogle størrelser "intuitivt" og dernæst finder disse "logiske" (dvs. semantiske??) størrelsers "formelt-spræglige funktioner".

Men hvis man førstår "logisk" i dets oprindelige betydning er det ikke en intuitiv og endnu mindre en semantisk størrelse, men et udtryk for en transformationsregel: hvis vi smækriver den "skjulte" eller "infinite" sætning med en finit sætning (udtrykket for en logisk dom), så vil det pågældende ord (led) blive subjekt.

I denne praksis har der dog været en væsentlig uklarhed, som jeg ikke ved om nogen grammatik klart har taget stilling til. Det siger nemlig ikke udtrykkeligt om den givet "logiske"

5
nødvendigvis bør være i aktiv form. Men bruger derfor ikke sjælden "legisk subjekt" om det ~~xxx~~ led (helst objektet), der ville blive subjekt ved aktiv vendig af en passiv (finit eller infinit) sætning, altså med betydningen "agens" (i ordets videste betydning, med omfatningen: han fik kls). Denne dobbelthed synes du på en eller anden måde at fået med fra dit intuitive udgangspunkt, idet ligefrem sidestille "legisk subjekt" og "agens" som ekvivalente udtryk.

§ 23: Her ages færvirringen ved et tilsynsladende uskyldigt indførelse af (vilkårlige, men hensigtsmæssige?) symboler. Hvis du mener "subjekt" eller "agens" (og det fremgår ikke engang klart hvilket du sigter til "intuitivt"), bør du ikke bruge forbegæsterne fra de kasus hveri disse semantiske (?) størrelser under givne ("normale" e.ler "legiske") omstændigheder står. Vore diskussioner har viist, hvor let det fører til misforståelser.

§ 23, s. 32: Her har lighedstegnet efter min mening ~~xxx~~ en tredje funktion. Det udtrykker nemlig "vil ved overskrivning til en finit sætning i aktiv få den syntaktiske funktion subj., obj. osv. i forhold til V". I så fald har vi her ikke med intuitivt-semantiske eller "legiske" størrelser at gøre, men med "formalt-spraglige" eller "funktionelle".

I så fald bliver refleksivpræsen i § 25 ikke en "formalspraglig begründelse", (hvilket umtgældig også ville udvide begrebet "begründelse" ud over al rimelighed), men et formelt-spragligt forhold, der står i et bestemt forhold til transformationsreglerne, ~~xxx~~ kan udnyttes i den spraglige beskrivelse.

De senere "regneregler" og ligninger kan altså fyres tilbage til det simple forhold at det reflektive objekt ved et verbum altid repræsenterer det samme designatum som det led der ved transformationen til en finit sætning (i aktiv) vil være subjekt (henh. står i nominativ), og derfor står i samme person og tal (en styrelse der er obligatorisk, dvs. ikke semantisk motiveret ved "faat refleksiv"). (fertiggørelse følger).

Så vidst jeg ser, drejer det sig om "definitionsstrategi": Man har i tysk det forholds at transformationen til finit aktiv sætning og transformationen til "fast refleksiv" altid giver samme værdi for N^1 (fordi refleksivet altid kongruerer med nominativet i en finit aktiv sætning). Hør der nu tilfælde hvor man kommer til et sikrere resultat ved at benytte "envejen" ad refleksivprøven, eller bør man ikke definere N^1 (efter sit pålydende) som det led der kommer til at stå i nom. (på subjektpladsen) i en finit aktiv sætning (og eventuelt anføre refleksivprøven som et pædagogisk hjælpemiddel i tvivlstilfælde, hvis sådanne skulle kunne optræde).

I så fald synes den højst dubiske "bevisførelse" i § 28 at blive overflødig; den synes (som af SpH påpeget) at bero på en ufersvarlig tvetydighed af lighedsteagnene og identitetsbegrebet. Efter min mening (som jeg dog ikke er sikker på at kunne føre strengt bevis for) er resultatet på en eller anden måde smuglet ind i definitionen af N^1 , idet dette dels er det intuitivt opstillede "logiske subjekt" eller "semantiske agens" (alias: det led der bliver subjekt ved transformationen til finit aktiv sætning), dels "formaldefineres" ved refleksivets kongruens.

Først knytte et par bemærkninger til fremstillingen § 28 stk. 3 ff., dernæst til GBs endelige formulering.

$N^1 : N^3$ er en følge ("Folglich") af definitionen. Lighedsteagnet betyder: "i den foreliggende sætning må iflg. være symboliseringsregler ~~håb~~ det samme ord (ich) symboliseres både som N^1 og som N^3 . I den flg. sætning (en afferdern) ser det ud som om man beviser hvad man vidste "im veraus". I ligningen $A^2 \neq N^3$ bemærker man at N er defineret ved et formelt kriterium (refleksivets kongruens), medens A henstår som intuitivt defineret.

Men hver fra her vi vor "viden" om koeficienten til affer-
dern? ~~xxx~~ ^{tils med} er "antagelsen" A^n : ~~B~~ ikke blot en mekanisk anvendelse af vores "intuitive" symboliseringer? Jeg mener ikke at det er tilladeligt at bruge den almindelige algebra ~~xxx~~ når alle symboler er så ugenomskigte som her.

Definitionen af A^n i sidste stk. på s.37 ("bisher") stemmer ikke med den førelægde def. s.28 §1, hvor A snarest er intuitivt-semantisk defineret som et sætningsale (ikke blot som enk kausus). Det behøver derfor ikke nogen "Erweiterung" og en sådan fremvisning ikke af vores "regnesperationer", men ligge i de traditionelle transformationsregler der er grundlaget for intuitiomen. § 28 giver altså ikke nogen formal definition eller kriterium på A , i analogi med formaldef. af ~~xxx~~ de to signaturer er derfor af forskellige logisk karakter.

GBs opstilling af 4/4 62 begynder med nogle såkaldte "konklusionsregler". Så vidt jeg ser, er det blot de sædvanlige defintioner af transitivitet og symmetri.

De dernæst følgende "Identifikationsregler" ville jeg ligeledes kalde "brugsregler" eller definitioner for de anvendte signaturer (men IR.1 lader mig i stikken i tilfælde som ~~xxx~~ wir sind einfache Leute). ~~Pseudoverordnete eindomspunktspunkterne er ikke relevante for denne del af teorien.~~

Man ser ikke hører det er nødvendigt at give forskellige definitioner af N^1 og N^n (IR.1 synes at være overflødig - og IR.4 vil være overflødig, hvis man definerer N ud fra transformation til finit aktiv sætning).

GR.1-2 kan jeg ikke oversætte til et sprog som min algebrasik utvundne hjerne kan forstå. Præmissen må vel sige så meget som: Hvis man anvender den her foreslæede symbolisering, så hvis de relationer der angives ved vores lighedstegn er symmetriske og transitive, så vil man kunne genera-

keoefficienten i ved finit verbum til keeff. ved
lisere fra ~~xxxxxx~~ til ~~xxxxxx~~ til ~~xxxxxx~~
infinit verbum (og omvendt).

Bemerkning 6^o er farligt: indikerer den ikke at man kan
førstegang alle mulige addititions- og multiplikationsmånsvarer
med indekserne.² Man må vel nojes med at sige at de beteg-
ner en asymmetrisk og transitiv relation?

Mine indvendinger kan altså samles i en eneste: er det ikke
meget simplicere & klarere at definere A, N og D ud fra kasus
ved transformationen til finit aktiv sætning?

Efter dette kan man også spørge: er det din mening at du har givet
ændet og mere end et overmåde praktisk netatientsystem, ved hjælp
af hvilket man med nogle få bogstaver kan angive ~~xxxxxxxxxxxx~~ give
rang- og styrelsesforhold i en given sætning og karakterisere
et verbum ud fra dets konstruktionsmuligheder, dels ~~xxx~~ (i leksika
og grammatikker) som en ultra-short anvisning, dels i en ~~xxx~~
funktionel klassificering af verberne. Giver din metode nye definitioner
eller kriterier på "afhængighed", "styrelse"? Er den en "algebra"
der tillader egentlige "regnesoperationer" eller som inde-
holder almene bidrag til en forbedret opstilling af den sproglige
kombinationslære i Hjelmslevs eller Spangs forstand?

M.a.e.: er det din tanke at dit store arbejde ud over en dybt-
gående redegræselse for de tyske verbers konstruktionsforhold
giver nye bidrag til den almene grammatik?

Nu kommer mine gæster, og jeg må slutte
her i dag.

Venlig hilsen